

Oriental Journal of Education

DEVELOPING STUDENTS' CREATIVE TEACHING POTENTIAL THROUGH THE EFFECTIVENESS OF INTEGRATIVE AND INNOVATIVE METHODS (IN THE PROCESS OF TEACHING GERMAN)

Askarjon Nuriddinovich Ostanov

Lecturer, Department of Foreign Languages in the Humanities

Termiz State Pedagogical Institute

askarostan@gmail.com

Termiz, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: Creative competence, innovative methods, integrative approach, German language teaching, pedagogical activity, interactive learning.

Received: 19.11.25

Accepted: 20.11.25

Published: 21.11.25

Abstract: This article examines the effectiveness of integrative and innovative methods in developing students' creative teaching potential in German language education. It emphasizes the role of interactive approaches, project-based assignments, and problem-solving tasks in fostering independent and creative thinking among students.

The study shows that applying innovative pedagogical strategies significantly improves students' professional readiness and their ability to use knowledge creatively in teaching practice.

TALABALARDA KREATIV O'QITUVCHILIK SALOHIYATI RIVOJIDA INTEGRATIV VA INNOVATSION METODLARNING SAMARADORLIGI (NEMIS TILI O'QITISH JARAYONIDA)

Askarjon Nuriddinovich Ostanov

Termiz davlat pedagogika instituti

Gumanitar yo'nalishlarda xorijiy tillar kafedrası o'qituvchi

askarostan@gmail.com

Termiz, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: Kreativ kompetensiya, innovatsion metodlar, integrativ yondashuv, nemis tili o'qitish, pedagogik faoliyat, interfaol o'qitish.

Annotatsiya: Maqolada nemis tili o'qitish jarayonida talabalar kreativ o'qituvchilik salohiyatini rivojlantirishda integrativ va innovatsion metodlarning samaradorligi o'rganiladi. Interfaol yondashuvlar, loyiha asosidagi topshiriqlar va muammolarni hal etish

faoliyati talabalarda mustaqil va ijodiy fikrlashni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, innovatsion pedagogik strategiyalarni qo'llash talabalarning kasbiy tayyorgarligini oshirish va bilimlarni ijodiy qo'llash qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

РАЗВИТИЕ КРЕАТИВНОГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА СТУДЕНТОВ С ПОМОЩЬЮ ИНТЕГРАТИВНЫХ И ИННОВАЦИОННЫХ МЕТОДОВ (В ПРОЦЕССЕ ПРЕПОДАВАНИЯ НЕМЕЦКОГО ЯЗЫКА)

Аскарджон Нуриддинович Останов

Преподаватель кафедры иностранных языков гуманитарных направлений,

Термезский государственный педагогический институт

askarostan@gmail.com

Термез, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: креативная компетенция, инновационные методы, интегративный подход, преподавание немецкого языка, педагогическая деятельность, интерактивное обучение.

Аннотация: В статье рассматривается эффективность интегративных и инновационных методов в развитии творческого педагогического потенциала студентов в процессе преподавания немецкого языка. Подчеркивается роль интерактивных подходов, проектных заданий и задач на решение проблем в формировании самостоятельного и творческого мышления студентов.

Исследование показывает, что внедрение инновационных педагогических стратегий значительно повышает профессиональную готовность студентов и их способность применять знания творчески в педагогической практике.

Kirish. Talabalarda kreativ o'qituvchilik salohiyatini rivojlantirish zamonaviy chet tillarini o'qitish jarayonida eng dolzarb masalalardan biridir. Nemis tilini o'qitishda kelajakdagi xorijiy til o'qituvchilarini nafaqat lingvistik bilimlar bilan ta'minlash, balki ularni innovatsion pedagogik strategiyalarni ishlab chiqish va ijodiy fikrlashga tayyorlash muhim ahamiyatga ega. An'anaviy metodlar bilimlarni yetkazishda samarali bo'lishiga qaramay, talabalar kreativligi, mustaqil fikrlash va muammolarni hal etish ko'nikmalarini yetarlicha rivojlantira olmaydi (Richards & Rodgers, 2014; Brown, 2007).

So'nggi yillarda integrativ va innovatsion o'qitish metodlari ilmiy adabiyotlarda talabalarning kreativ kompetensiyasini oshirish vositasi sifatida e'tirof etilmoqda. Bunday metodlarga loyiha asosida o'qitish, muammoli vaziyatlar bilan ishlash, interfaol munozaralar, shuningdek, raqamli

texnologiyalardan foydalanish kiradi, ular talabalarning faol ishtiroki va kognitiv faolligini rag'batlantiradi (Amabile, 1996; Robinson, 2011).

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, talabalar interfaol va hamkorlikka asoslangan o'quv jarayonlarida yangi g'oyalar yaratish, ma'lumotni tanqidiy tahlil qilish va amaliy kontekstda bilimlarni qo'llash qobiliyatlarini sezilarli darajada oshiradilar (Vygotsky, 1978; Barrows, 1986).

Shunga qaramay, nemis tili darslarida integrativ va innovatsion metodlarni tizimli ravishda qo'llash orqali talabalarda kreativ o'qituvchilik salohiyatini shakllantirish masalasi hali to'liq o'rganilmagan. Ko'plab tadqiqotlar faqat lingvistik yoki metodik natijalarni o'rganadi, kamroq ishlarda esa kreativ fikrlashni rivojlantirish bilan pedagogik tayyorgarlikni birlashtiradigan tizimli yondashuvlar keltirilgan. Bu esa mazkur sohada qo'shimcha ilmiy izlanishlarni zarur qiladi.

Ushbu tadqiqotning maqsadi – nemis tili o'qitish jarayonida talabalarda kreativ o'qituvchilik salohiyatini rivojlantirishda integrativ va innovatsion metodlarning samaradorligini aniqlashdir. Tadqiqot quyidagi vazifalarni amalga oshirishni ko'zlaydi:

1.Chet tillarini o'qitishda kreativ kompetensiya va innovatsion pedagogik metodlar bo'yicha mavjud ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish;

2.Talabalar kreativligini rivojlantirishga xizmat qiladigan asosiy integrativ va interfaol texnikalarni aniqlash;

3.Ushbu metodlarning talabalarning kasbiy tayyorgarligi va pedagogik ko'nikmalariga ta'sirini baholash.

Mazkur tadqiqot orqali kelajakdagi xorijiy til o'qituvchilarini lingvistik bilim va ijodiy pedagogik yondashuvlarni birlashtira olish salohiyatiga tayyorlash bo'yicha amaliy va ilmiy xulosalar chiqariladi. Shu tariqa, ish talabalarda kreativ o'qituvchilik salohiyatini shakllantirishning dolzarbligi va ilmiy ahamiyatini isbotlaydi.

Tadqiqotning usullari. Ushbu tadqiqotning obyekti – Termiz davlat pedagogika institutining “Gumanitar yo'nalishlarda xorijiy tillar” fakulteti talabalari bo'ldi. Tadqiqotda jami 60 nafar talaba ishtirok etdi, ularning 30 nafari tajriba guruhi, 30 nafari esa nazorat guruhi sifatida ajratildi. Talabalarning yoshi, jinsi va ilgari til o'rganish tajribasi tadqiqot natijalariga ta'sir qilishi mumkinligi hisobga olindi.

Tadqiqotning asosiy maqsadi – nemis tili o'qitish jarayonida talabalarda kreativ o'qituvchilik salohiyatini shakllantirishda integrativ va innovatsion metodlarning samaradorligini aniqlash edi. Shu maqsadda quyidagi usullardan foydalanildi:

1.Pedagogik eksperiment: Talabalar dars jarayonida interfaol metodlar, loyiha asosidagi topshiriqlar va muammoli vaziyatlar bilan ishlash orqali kreativ kompetensiyalarini namoyon etdilar.

2.Kuzatish: Talabalar darslarda faol ishtirok etishi, jamoa bilan ishlash va ijodiy yechimlar ishlab chiqish jarayonlari muntazam ravishda kuzatildi.

3.Savolnoma va testlar: Talabalarning pedagogik kreativligi, motivatsiyasi va mustaqil fikrlash darajasini aniqlash uchun standartlashtirilgan so'rovnomalar va testlar ishlatildi.

4.Suhbatlar: Tajriba guruhi talabalari bilan individual va guruh suhbatlari o'tkazilib, integrativ va innovatsion metodlarga bo'lgan munosabati va qiziqishi aniqlandi.

5.Adabiyotlar tahlili: Nemis tili o'qitish jarayonida kreativ kompetensiyalarni rivojlantirish bo'yicha ilgari o'tkazilgan ilmiy tadqiqotlar tahlil qilindi (Amabile, 1996; Robinson, 2011; Richards & Rodgers, 2014).

Tadqiqot ikki bosqichda olib borildi: birinchi bosqichda talabalar kreativ tafakkurining dastlabki darajasi baholandi va ular an'anaviy metodlar bilan ishlashdi. Ikkinchi bosqichda esa tajriba guruhi talabalari integrativ va innovatsion metodlar yordamida o'qitildi, nazorat guruhi esa an'anaviy metodlarda qoldirildi. Eksperiment natijalari darsdan oldin va darsdan keyin testlar, kuzatuvlar va savolnomalar orqali baholandi.

Shuni ta'kidlash joizki, ilgari o'tkazilgan tadqiqotlar interfaol va loyiha asosidagi metodlar talabalarda ijodiy fikrlash va muammolarni hal etish qobiliyatini rivojlantirishga yordam berishini ko'rsatgan (Vygotsky, 1978; Barrows, 1986; Robinson, 2011). Shu asosda, mazkur tadqiqot ham nemis tili o'qitish jarayonida talabalarda kreativ o'qituvchilik salohiyatini shakllantirishga qaratildi.

Natijalar. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, integrativ va innovatsion metodlar yordamida o'qitilgan tajriba guruhi talabalarida kreativ o'qituvchilik salohiyati sezilarli darajada oshgan. Eksperiment davomida quyidagi kuzatuvlar va test natijalari qayd etildi:

1.Ijodiy fikrlash ko'nikmalari: Tajriba guruhi talabalari darsdan oldingi va darsdan keyingi testlarda kreativ yechimlar topish va muammolarni mustaqil hal qilish qobiliyatida o'sish ko'rsatdi. O'rtacha ball darsdan oldin 56% bo'lsa, darsdan keyin 82% gacha oshdi.

2.Interfaol ishtirok: Tajriba guruhi darslarda jamoa ishlari, loyiha asosidagi topshiriqlar va muammoli vaziyatlarda faol ishtirok etdi. Nazorat guruhi esa an'anaviy metodlarda ishlashda passivroq bo'ldi.

3.Pedagogik kreativlik: Savolnomalar natijalariga ko'ra, tajriba guruhi talabalari yangi pedagogik usullarni ishlab chiqish va ularni amaliy darslarda qo'llashga tayyorlik darajasida yuqori natijalarni ko'rsatdi (76% o'rtacha ball).

Ushbu natijalar shuni ko'rsatadiki, integrativ va innovatsion metodlarni qo'llash talabalarda ijodiy tafakkur, mustaqil qaror qabul qilish va interfaol pedagogik ko'nikmalarni rivojlantirishga samarali ta'sir ko'rsatadi.

Muhokama. Tadqiqot natijalari ilgari o'tkazilgan ilmiy izlanishlar bilan mos keladi. Amabile (1996) va Robinson (2011) ta'kidlashicha, interfaol va loyiha asosida ishlash talabalarda ijodiy

fikrlashni rivojlantiradi, yangi g'oyalar yaratish va ularni amaliyotga tadbqiq etish qobiliyatini oshiradi.

Mazkur tadqiqot shuni ko'rsatdiki, integrativ va innovatsion metodlar talabalarda quyidagi jihatlariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi:

1.Kreativ tafakkur rivoji: Talabalar yangi pedagogik vaziyatlarda o'z yechimlarini topa olishadi va darslarni yanada qiziqarli va samarali qiladilar.

2.Mustaqil fikrlash: Interfaol metodlar orqali talabalar o'z qarorlarini mustaqil qabul qilishni o'rganadilar, bu esa ularning kasbiy tayyorgarligini oshiradi.

3.Pedagogik faoliyatga tayyorgarlik: Talabalar kreativ va innovatsion yondashuvlarni o'z darslarida qo'llashga tayyor bo'ladilar, bu esa kelajakdagi xorijiy til o'qituvchilari sifatida samaradorlikni oshiradi.

Shuningdek, tajriba guruhi va nazorat guruhi o'rtasidagi farq shuni ko'rsatadiki, an'anaviy metodlar faqat bilim uzatish bilan cheklanishi mumkin, lekin integrativ va innovatsion yondashuvlar talabalarni ijodiy va interfaol bo'lishga rag'batlantiradi.

Natijalar shuni ham ko'rsatadiki, kreativ o'qituvchilik salohiyatini rivojlantirish uchun interfaol, loyiha asosidagi va muammoli vaziyatlarga yo'naltirilgan darslar samarali bo'ladi. Bu esa nemis tili o'qitishda talabalarining kasbiy tayyorgarligini sezilarli darajada oshirishga yordam beradi.

Xulosa. Ushbu tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, integrativ va innovatsion metodlar talabalarda kreativ o'qituvchilik salohiyatini samarali rivojlantiradi. Eksperiment davomida o'tkazilgan kuzatuvlar, testlar va savolnomalar orqali talabalar ijodiy fikrlash, mustaqil qaror qabul qilish va interfaol pedagogik ko'nikmalarni sezilarli darajada oshirganligi aniqlangan.

Tadqiqotning asosiy maqsadi – nemis tili o'qitish jarayonida talabalarda kreativ kompetensiyalarni shakllantirishda innovatsion yondashuvlarning samaradorligini aniqlash – to'liq bajarildi. Shu bilan birga, gipoteza tasdiqlandi: interfaol va loyiha asosida ishlash metodlari talabalarining ijodiy va pedagogik salohiyatini rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Shu asosda, mazkur tadqiqotdan kelib chiqadigan xulosa shuki, integrativ va innovatsion pedagogik yondashuvlarni qo'llash kelajakdagi xorijiy til o'qituvchilarini professional va kreativ jihatdan tayyorlashda samarali vosita hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- 1.Amabile, T. M. (1996). Creativity in Context. Westview Press.
- 2.Barrows, H. S. (1986). A Taxonomy of Problem-Based Learning Methods. Medical Education, 20(6), 481–486.
- 3.Brown, H. D. (2007). Principles of Language Learning and Teaching. Pearson Education.

4. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press.
5. Robinson, K. (2011). Out of Our Minds: Learning to be Creative. Capstone Publishing.
6. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press.
7. Гутник, И. А. (2010). Инновационные методы обучения иностранным языкам. Москва: Просвещение.
8. Петрова, Н. В. (2015). Креативное обучение в преподавании иностранных языков. Санкт-Петербург: Речь.
9. Amabile, T. M. (2012). Componential Theory of Creativity. Harvard Business School.
10. Robinson, K., & Aronica, L. (2009). The Element: How Finding Your Passion Changes Everything. Penguin Books.